บุคลิกภาพ และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ความหมาย

- ลักษณะโดยรวมประกอบด้วย
 - 1. บุคลิกภาพภายนอก (External Personality)
 - 2. บุคลิกภาพภายใน (Internal Personality)

ปัจจัยกำหนดบุคลิกภาพ

- 1. ศักยภาพที่มีมาแต่กำเนิด
- 2. สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้

ประสบการณ์ที่หล่อหลอมบุคลิกภาพ

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม : ได้รับเหมือนๆกันในสังคมเดียวกัน

2. ประสบการณ์เฉพาะ : เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ใกล้ชิด

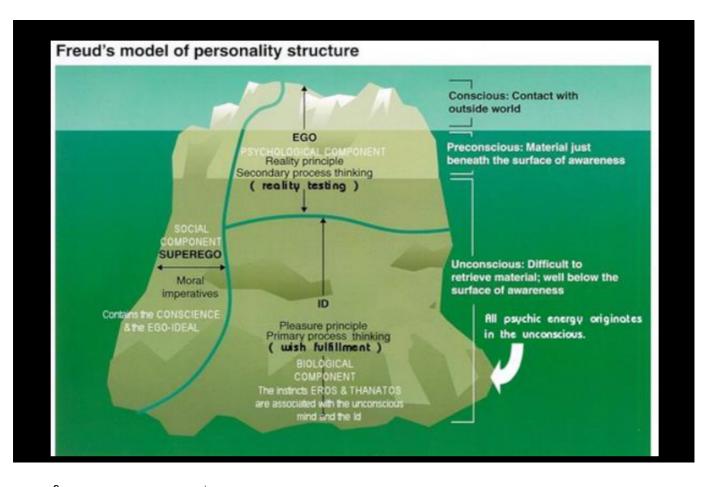
ทฤษฎีบุคลิกภาพ

3 ทฤษฎี 1 แนวคิด คือ

- ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์
- ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง
- ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของอีริค เอช. อีริคสัน
- แบบแผนบุคลิกภาพตามแนวคิดของเวอร์จิเนีย ซาเทียร์

1.ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud's Psychoanalytic Theory)

- ฟรอยด์ เชื่อว่า มนษย์มีสัญชาตญาณ 2 อย่างติดตัวมาแต่กำเนิด
 - สัญชาตญาณในการดำรงชีวิต (Life Instinct)
 - o สัญชาตญาณแห่วความตาย (Death Instinct)
- ฟรอยด์เสนอว่า โครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบด้วยแก่นแท้ของจิตใจ 3 ส่วน ที่เรียกว่า
 - อิด(Id)
 - อีโก้ (Ego)
 - o ซูเปอร์อีโก้ (Superego)

• ใช้แนวคิดจิตวิเคราะ์ แบบบทที่แล้ว

กลไกป้องกันตน (Ego Defense Mchanisms)

- เป็นกระบนการของจิตไร้สำนึก เพื่อป้องกันตนเองจาก ความวิตก ด้วยการบิดเบือนความจริง หรือเรียกว่า การหลอกตัวเอง (Self-Deception)
- ตัวอย่างกลไกการป้องกันที่บุคคลใช้

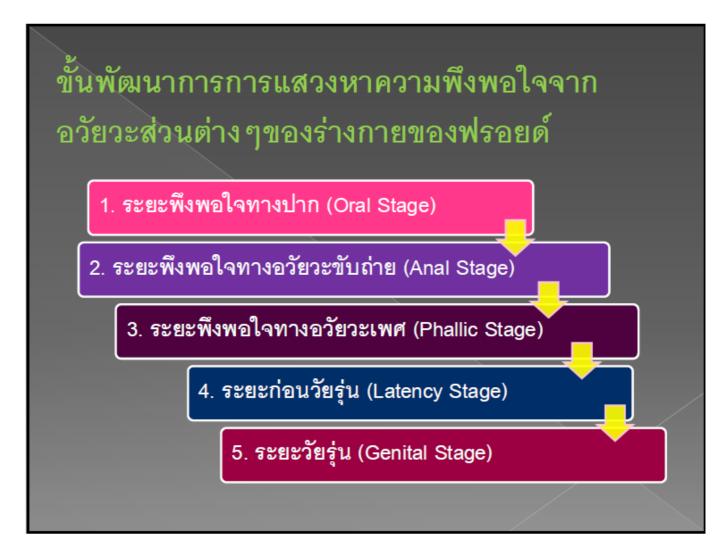
การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง	การเลียนแบบ						
การฉายภาพ	การตัดขาด						
การเก็บกด	การเพ้อฝัน						
การกระทำตรงกันข้าม	การปฏิเสธ						
การล้างบาป	การย้ายที่						
การถดถอย	การทดแทน						
ถ้าใช้มากเกินไป จะส่งผลให้เกิดความ ผิดปกติของบุคลิกภาพและจิตใจได้							

- 1. การหาเหตุผลเข้าช้างตนเอง (Rationalization) : รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง
- 2. การฉายภาพ (Projection) : ป้ายความผิด ความรู้สึกไม่ดี ให้ผู้อื่น
- 3. การเก็บกด (Repression) : เก็บความผิดความกลัวไม่ให้ผุดขึ้นมาในจิตสำนึก แต่ยังอยู่ในจิดไร้สำนึก
- 4. การกระทำตรงกันข้าม (Reaction Formation) : ทำตรงข้ามกับสิ่งที่อยู่ในใจ เพื่อกลบเกลื่อน
- 5. การล้างบาป (Undoing) : ทำบางอย่างเพื่อลบล้าง
- 6. การถดถอย (Regression) : การไปใช้พฤติกรรมเด็กๆ ไม่เหมาะกับอายุจริง เรียกร้องความสนใจ
- 7. การเลียนแบบ (Identification) : การเอาบุคลิกของคนอื่นมาเปียของตน อาจเสียเอกลักษณีตนเองไป
- 8. การตัดขาด (Intellectualization) : บิดเบือนหรือตัดขาด อารมณ์ ต่อสถานการณ์ปวดร้าวใจ พบได้บ่อยใน บุคลากรทางการ แพทย์
- 9. ดารเพ้อฝัน (Fantasy) : เป็นได้ทั้งสร้างสรรค์(ศิลปิน) และไม่สร้างสรรค์ คือ หมกมุ่น
- 10. การปฏิเสธ (Denial) : การไม่ยอมรับ อารมณี ความคิด ที่จะทำให้กระทบกระเทือน
- ี่ 11. การย้ายที่ (Displacement) : เปลี่ยนที่ของสารมณีไปยังบุคคลหรือสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้อง
- 12. การทดแทน (Substitution) : ตั้งเป้าหมายใหม่มาแทนที่
 - 1. การทดแทนพลังดันที่ถูกหักห้าม (Sublimation) => แปลงแรงขับ ทางเพศและก้าวร้าวไปสู่กิจกรรมที่สังคมยอมรับ
 - 2. การทดแทนความด้อย (Compensation) => ทดแทนความรู้สึก ด้อยของตนเองด้วยการทากิจกรรมอื่น

PSYCHOSEXUAL DEVELOPMENT STAGE

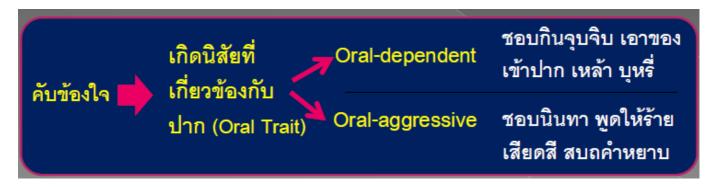
- ลักษณะการพัฒนาและประสบการณ์ในวับทารกและวัยเด็ก เป็นรากฐานบุคลิกภาพของผู้ใหญ่
- ความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการตามธรรมชาติของคน พลังงานทา ให้คนเราแสวงความพอใจ จากส่วนต่างๆ ของ ร่างกายแตกต่างกันแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่ทารกถึงวัยรุ่น
- มีการพัฒนา 5 ขั้น แต่ละขั้นจะมีอวัยวะสำคัญที่เป็น Erogeneous Zone คือ เป็นพื้นที่สร้างความพอใจ

1. ระยะพึงพอใจทางปาก (Oral Stage)

- ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 1.5 ขวบ
- ฟรอยด์ให้ความเห็นว่า หารกสามารถที่จะติดข้อง (Fixation) ได้ หากระบบการให้อาหารไม่ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสม

2. ระยะพึงพอใจทางอวัยวะขับถ่าย (Anal Stage)

- ช่วงอายุประมาณ 1.5-3 ขวบ
- เกิดขึ้นในช่วงการฝึกขับถ่าย เด็กจะเกิดความพึงพอใจจากการขับถ่าย
- ควรมีการฝึกอย่างค่อยเป็นค่อยไป

มากไป ____ คับข้องใจ ____ บุคลิกขึ้จุกจิก เจ้าระเบียบ ทนความผิดพลาดของ ผู้อื่นไม่ได้ ชอบสั่งการ พ่อแม่ไม่สนใจฝึกนิสัย การขับถ่าย _____ เป็นคนดื้อรั้น ไม่มีระเบียบ ชอบทำตัวข่มผู้อื่น

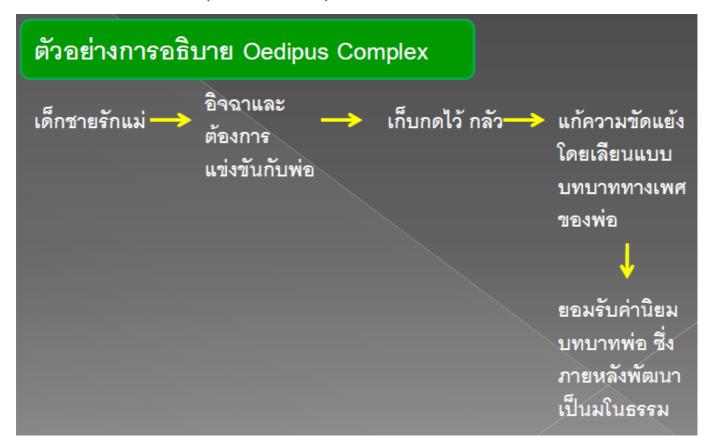
3. ระยะพึงพอใจทางอวัยวะเพศ (Phallic Stage)

- ช่วงอายุประมาณ 3-6 ขวบ
- พื้นที่ของความพึงพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศของตน
- จะมีความสนใจในพ่อแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามของตน แต่จะเกิดความริษยาต่อ พ่อแม่ที่เป็นเพศเดียวกับตน ความขัดแย้งนี้เรียกว่า ปม (Complex)

เด็กชายเรียก Oedipus Complex

เด็กหญิงเรียก Electra Complex

มีความเกี่ยวพันกับ<u>การเลียนแบบบทบาททางเพศ</u>ของพ่อแม่ที่เป็น เพศเดียวกับตน (Identification)

4. ระยะก่อนวัยรุ่น (Latency Stage)

- ช่วงอายุประมาณ 6-12 ขวบ
- ความสนใจจะมุ่งไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกแทน
- แรงผลักดันทางเพศนั้นจะถูกกดไว้ และพลังจะปลดปล่อยโดย กิจกรรมอื่น

5. ระยะวัยรุ่น (Genital Stage)

- ช่วงอายุประมาณ 12 ขวบขึ้นไป
- ความสนใจเรื่องเพศเริ่มตื่นตัวอีกครั้ง แต่มุ่งความสนใจที่เพศตรง ข้ามวัยใกล้เคียงกัน

Freud เน้นความสาคัญของ 3 ระยะแรกที่จะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง(Carl Gustav Jung's Personality Theory)

- จุง เน้นว่าชาติกาเนิดเป็ นจุดเริ่มตน้ ของ บุคลิกภาพ และพฒั นาการของบุคลิกภาพ เริ่มจากการปฏิสนธิไปตลอดจนชั่วชีวิต
- สำหรับความรู้สึกทางเพศจะมีบทบาทสา คญั ในช่วงก่อนอายุ 5 ขวบ
- ในช่วงวัยรุ่นนั้นจะพัฒนาไปใน ด้านความกระตือรือร้น ความรัก
- จุงได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1. ลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert)
 - 2. ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert)
- ทฤษฎีของจุงถูกนามาใช้เป็นแนวคิด พื้นฐานในการพัฒนาแบบวัด Myers- Briggs Type Indicator (MBTI) โดย Isabel Myers และ Katharine Briggs จึงมีชื่อว่า **Myers Briggs Type Indicator (MBTI)**

Myers Briggs Type Indicator (MBTI)

- ทฤษฏีนี้บอกว่า คนเราทุกคนเกิดมาจะมีความคุ้นชินกับ 4 สิ่งต่อไปนี้แตกต่างกัน
- 1. การหันเข้าหาคน คนจา พวกหนึ่งมัก
 - หันเข้าหาคนอื่นหรือโลกภายนอก (Extroversion : E) : ร่าเริง เข้ากับคนง่าย ชอบสังคม มองหาประสบการณ์ในมุม
 กว้าง ค้นพบ ตัวเองด้วยการพูดและทา หาก่อนคิด และรู้สึกว่าการได้อยู่กับคนอื่น เป็นการเติมพลัง
 - ส่วนคนอีกพวกหนึ่งมักหันเข้าหาตัวเอง (Introversion : I) : เงียบขรึม ครุ่นคิด สนิทกับคนแบบตัวต่อตัว มองหา ประสบการณ์ในมม ลึก คันพบตัวเองด้วยการคิด คิดก่อนทา และรู้สึกว่าเวลาอยู่คนเดียว คือเวลาของการเติมพลัง

2. การรับข้อมูล คนจา พวกหนึ่งถนัด

- การรับรู้ด้วยผัสสะ (Sensing : S) : รับข้อมูลด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ติดดิน อยู่กับปัจจุบัน เป็นนักปฏิบัติ มองวันนี้เป็น หลัก ทำอะไรตามขั้นตอน เก็บรายละเอียดเก่ง
- รับรู้ด้วยญาณทัศนะ (Intuition : N) : รับข้อมูลด้วยญาณทัศนะ สัมผัสที่หก หรือ แรงบันดาลใจ สนใจในความ เป็นไป
 ได้ ใช้จินตนาการ และวิสัยทัศน์ ชอบลองของใหม่ ทำงานหนัก เป็นระยะ ๆ มองภาพรวม ละเลยรายละเอียด

3. การประเมินสถานการณ์ คนจา พวกหนึ่งตัดสิน

- o ด้วยความคิด (Thinking : T) : ใช้ตรรกะวิเคราะห์หาคาตอบ มีหลักการ มีกฎ มีกระบวนการ ไม่ ลาเอียง ช่างวิจารณ์
- ตัดสินด้วยความรู้สึก (Feeling: F): กรองข้อมูลด้วยค่านิยมส่วนตัว ให้ความสา คัญกับการปรองดอง กัน ขี้สงสาร ชอบช่วยเหลือ ยุขึ้น และอ่อนไหวกับคา วิจารณ์

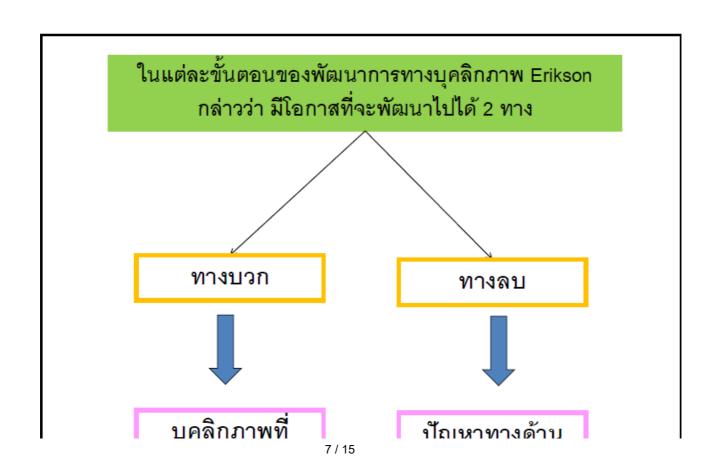
4. การดาเนินชีวิต พวกหนึ่งชอบ ความเป็นระบบและชอบ

- o ราบรัด (Judging : J) : มีระบบ มีประสิทธิภาพ ทาอะไรต้องมีแผน และทาตามแผน ตัดสินใจเร็ว
- ปล่อยไปตามธรรมชาติและเปิดทางเลือกไว้ เสมอ (Perceiving : P) : ปรบตัวไปตามสถานการณ์ ชอบเปิ ดทางเลือกไว้
 มองหาทางออก ใหม่ ๆ ไม่ตัดสินใจเพราะอยากได้ข้อมูลเพิ่มเติมไปเรื่อย ๆ

3. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของอีริค เอช. อีริคสัน (Erik H. Erikson's Neo-Freudian Analysis)

- บุคลิกภาพเกิดขึ้นเพราะคนติดต่อ ส้มพันธ์กับสังคม
- การพัฒนามีไปตลอดชีวิตไม่ได้เน้นค.สำคัญช่วงใดช่วงหนึ่ง
- แบ่ง เป็น 8 แต่ละขั้นมีทั้งทางบวกและลบ

เหมาะสม

บุคลิกภาพ

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของอีริค เอช. อีริคสัน									
Erikson's stages of personality development									
1	2	3	4	5	6	7	8		
Basic trust vs. mistrust	ความรู้สึก	าไว้วางใจกับค	าวามรู้สึกไม่ไว้	ว้วางใจ					
	Autonomy vs. shame, doubt	ความเป็น	อิสระกับความ	มไม่แน่ใจในต	กัวเอง				
		Initiative vs. guilt	ความคิดริ	เริ่มกับความรู้	สีกผิด				
			Industry vs. inferiority	ความขยัน	หมั่นเพียรกับ	Jความรู้สึกด้อ	ឱ		
อัตลัก	ษณ์แห่งตนห	เรื อความสับส	นในบทบาท	ldentity vs. role confusion					
	ความใ	กล้ชิดสนิมสา	นมกับความรู้ใ	สึกโดดเดี่ยว	Intimacy vs. isolation				
		การทำปร	ะโยชน์ให้สังค	ามกับการคิดถึ	เงแต่ตนเอง	Generativity vs.			

						stagnation	
			ความรุ	รู้สึกมั่นคงสมเ	บูรณ์กับความ	รู้สึกสิ้นหวัง	Ego integrity vs. despair
0-1	1-3	3-5	6-12	13-19	20-39	40-65	65 →

1.ความไว้วางใจหรือความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust VS Mistrust)

- ระยะขวบปีแรก
- เด็กต้องการพึ่งพาด้านกายภาพและจิตใจจากผู้เลี้ยงดู

- 2. ความเป็นอิสระหรือความไม่แน่ใจในตนเอง (Autonomy VS Self-doubt)
 - 2-3 ขวบ
 - เด็กจะเริ่มเรียนรู้ทากิจกรรมด้วยตนเอง ตามเจตจานงค์ของตนเอง

3.การริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative VS Guilt)

- 4-5 ปี อวัยวะกลไกร่างกายเริ่มสมบูรณ์
- เด็กจะเริ่มเรียนรู้ที่จะริเริ่มหรือดาเนินกิจกรรมด้วยตนเอง

- 4. ความขยันหมั่นเพียรหรือความรู้สึกด้อย (Industry VS Inferiority)
 - 6-11 ปี
 - เด็กเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ พึงพอใจที่จะทากิจกรรมด้วยตนเอง

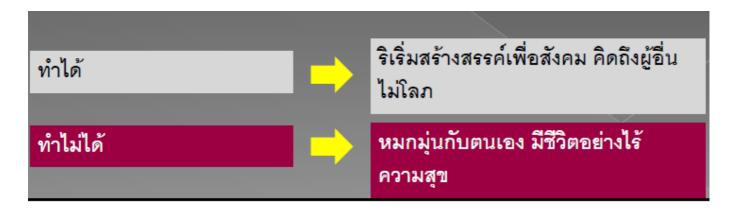
- 5. การค้นพบอัตลักษณ์แห่งตนหรือความสับสนในบทบาทตัวเอง (Identity VS Role Confusion)
 - 12-18 ปี ธรรมชาติทางเพศเปลี่ยนไปจากเด็กเป็นวัยรุ่น
 - วัยรุ่นจะพยายามค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง แสวงหา Sense of Self โดย ทดสอบบทบาทต่างๆ (Who am I ?)

- 6. ความใกล้ชิดสนิทสนมหรือความโดดเดี่ยว (Intimacy VS Isolation)
 - 20-40 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนตัน (Young Adult)
 - ต่อในขั้นนี้คนที่มี sense of self ดี รู้จักอัตลักษณ์ของตน จะสามารถสร้าง ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้อื่นได้
 - Will I be loved? Or Will I be alone?

- 7. การทาประโยชน์ให้สังคมหรือการคิดถึงแต่ตนเอง (Generativity VS Self-absorption)
 - 40-60 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adult)
 - ค้นหาความรู้สึกที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่โลกได้ (Sense of Contribution)

8. ความมั่นคงสมบูรณ์หรือสิ้นหวัง (Integrity VS Despair)

- วัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา 60 ปีขึ้นไป
- นึกย้อนไปถึงชีวิตในอดีตของตนเอง
- I live a meaningful life?

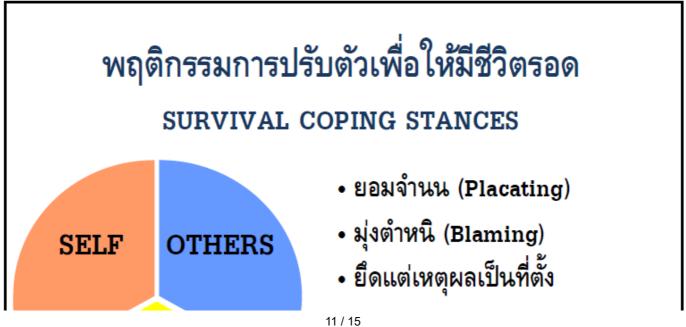

4. แนวคดิ ของ เวอร์จิเนีย ซาเทียร์ (Virginia Satir's Personality **Categories**)

• ได้พัฒนาแบบแผนของบุคลิกภาพ ของบุคคลจากความเชื่อที่ว่า

"ปัญหาของบุคคลไม่ใช่ประเด็น ปัญหา แต่วิธีการจัดการปัญหาของ บุคคลต่างหากที่เป็นประเด็น ปัญหา" (The problem was not the problem but how one coped with the problem was the problem.)

• โดยบุคคลจะยึดตนเอง (Self) ผู้อื่น (Others) หรือเนื้อหา (Context) เป็นหลัก

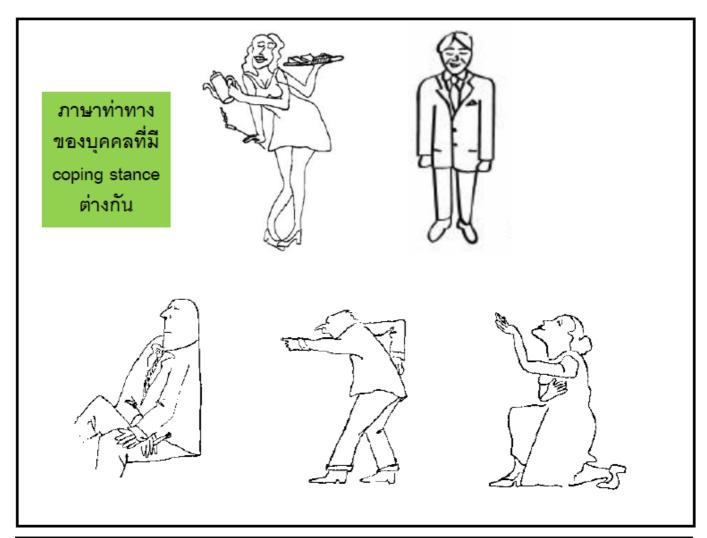

(Being super-reasonable)

- เฉโฉ (IRRELEVANCE)
- ความสอดคล้อง

(Congruence)

ข้อดี

- . เอาใจใส่
- ชอบช่วยเหลือคนอื่น
- รับผิดชอบกับทุกๆ เรื่อง
- ง ไวต่อความรู้สึก (Sensitive)
- ิ ดูแลคนอื่น (Nurturing)

- . ชอบพึงพาผู้อื่น ชอบเอาไจคนอื่น
- ร่าเริงเกินเหตุ

อารมณ์เด่น

- . เจ็บปวด
- . เศร้า
- กังวล เครียด
- . ไม่พอใจ
- . เก็บกดความโกรหไว้

ทุกอย่างดีแล้ว

การมองตนเอง

- . ตัวเองไม่มีคุณค่า
- . ไม่มั่นใจ
- ไม่สัมผัสกับตัวตนของตนเอง
- เน้นการคาดหวังเกี่ยวกับตนเอง

S O

ข้อดี

- มีความมุ่งมั่น
- มีความเป็นผู้นำ
- มีพลังงานมาก

มุ่งตำหนิ (Blaming)

พฤติกรรม

- . กล่าวโทษ โกรธเกรื้ยว
- . ชอบตะโกน
- . ดูถูกผู้อื่น ตัดสินผู้อื่น
- . เผด็จการ จับผิด
- . ชอบควบคุม บงการ

อารมณ์เด่น

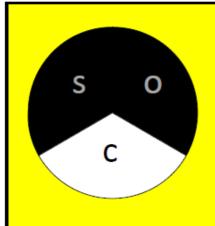
- . โกรธเกรี้ยว คับข้องใจ
- . ไม่ค่อยไว้วางใจใคร ไม่พอใจ
- . เก็บกดความเจ็บปวด
- . กลัวเสียการควบคุม ว้าเหว่

คำพูด

- . มันเป็นความผิดของคุณ
- . คุณเป็นอะไรไปหือ
- . คุณทำอะไรไม่เคยถูกเลย
- ถ้าคุณไม่...
- ฉันปกติดี

การมองตนเอง

- . ตัวเองไร้คุณค่า ไม่ประสบความสำเร็จ
- ไม่สามารถสัมผัสกับตัวตนของตน
- . สูญเสียความควบคุม
- . รู้สึกช่วยตนเองไม่ได้
- . เน้นการคาดหวังผู้อื่น

ข้อดี

- . ฉลาด
- . ละเอียด
- . แก้ปัญหา

<mark>ยึดแต่เหตุผลเป็นที่ตั้ง</mark>

(Being super-reasonable)

พฤติกรรม

- . ท่าทางแข็งๆ ดูเย็นชา
- . ใช้เหตุผลตัดสิ้นผู้อื่นจนดูเหมือนไม่มอง ความเป็นมนษย์
- . จริงจัง ท่าที่ฉันเหนือคนอื่น
- . ใช้อุบายให้คนอื่นทำสิ่งที่ตนเองต้องการ
- . ชอบให้คำแนะนำ

อารมณ์เด่น

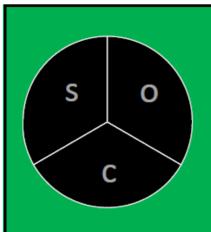
- . ไม่ค่อยแสดงอารมณ์
- <mark>. ถูกกระทบใจง่ายมาก</mark>
- . โดดเดี่ยวอยู่ลึกๆ
- . ว้าเหว่ รู้สึกว่างเปล่า
- . กลัวสูญเสียความควบคุม
- . มีจุดอ่อน

คำพูด

- . เป็นเหตุเป็นผล อ้างกฎเกณฑ์
- . ความคิดเป็นแบบนามธรรม
- อธิบายยึดยาว
- หลีกเลี่ยงเรื่องส่วนตัวและ
- เรื่องอารมณ์ สำนวนซับซ้อน
- . คนเราต้องมีเหตุผล

การมองตนเอง

- . ตนเองไร้คุณค่า
- ขาดความเชื่อมั่น
- ไม่สัมผัสกับตัวตนของตน
- รู้สึกสูญเสียความควบคุม
- ไม่สามารถแสดงความรู้สึก

ข้อดี

- . อารมณ์ขัน
- ลื่นไหลเป็นธรรมชาติ
- ความคิดสร้างสรรค์
- สนุกสนาน

เลใง (IRRELEVANCE)

พฤติกรรม

- . ไม่อยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหว
- . ไม่ถูกกาลเทศะ
- . ดูเหมือนความรู้สึกช้า
- . ตลกไร้สาระ ผิวเผิน
- เรียกร้องความสนใจ

อารมณ์เด่น

- . แสดงอารมณ์แท้จริงน้อยมาก
- . ว้าเหว่ โดดเดี่ยว
- . เครียด เศร้า ว่างเปล่า
- . ถูกเข้าใจผิด

คำพูด

- <u>. ชอบเปลี่ยนเรื่องเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ</u>
- ไม่สามารถสนใจเรื่องเดียว
- . หลีกเลี่ยงเรื่องส่วนตัวและอารมณ์
- . พูดตลก ไร้สาระ
- **.** พูดแทรก

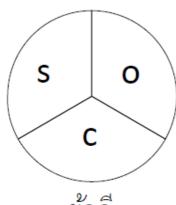
การมองตนเอง

- . ตัวเองไร้คุณค่า ขาดความมั่นใจ
- ไม่สามารถสัมผัสตัวตนของตน
- . กลัวเสียการควบคุม
- ไม่สามารถแสดงอารมณ์ที่แท้จริงได้

ิ อ ยิดหยุ่น

- . มีจุดอ่อน สับสน
- . กลัวเสียการควบคุม
- **.** ไม่มีใครสนใจ
- ไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็น พวกใคร

สอดคล้อง (Congruent)

- ข้อดี
- . ตระหนักรู้ในตนเอง
- . รับผิดชอบ
- . เปิดเผย
- . เอาใจใส่ตนเอง ผู้อื่นและ บริบท
- . เป็นหนึ่งเดียว

พฤติกรรม

- . กระตือรือร้น สร้างสรรค์
- . มีชีวิตชีวา
- . มั่นใจ มีความพอดี สมดุล
- . มีความสามารถ รับผิดชอบ
- . ยอมรับคนอื่น รักได้

คำพูด

- ชื่อตรงต่อทุกส่วนของ...
- . เปิดเผย แบ่งปั่น
- . รับพังคนอื่น
- . ให้เกียรติ
- . ไม่ละเลยตนเอง คนอื่น บริบท

อารมณ์เด่น

- . สงบ เย็น
- . รักได้
- . ยอมรับตนเอง ผู้อื่น
- . มั่นคง

การมองตนเอง

- . ตัวเองมีค่า
- . มีความสามารถ
- . สามารถชื่นชมตนเองได้
- . พอใจความเป็นตัวของตัวเองที่ไม่เหมือนใคร
- . ยอมรับคุณค่าของการเท่าเทียมกัน
- . เชื่อมโยงกับพลังชีวิต